

'Wij eisen groen, wij eisen groen'

Werknemers van de toekomst stellen hogere eisen aan werkomgeving

Met de komst van de Generatie Y doet een nieuwe generatie werknemers langzaam z'n intrede in de Nederlandse werkomgeving. Volgens onderzoekers die zich richten op de werkomgeving van de toekomst, zullen deze werknemers de werkgevers verder gaan dwingen een balans te vinden tussen 'werk' en 'groen'. Dak- en kantoortuinen zouden daarbij haast een 'verplichting' kunnen worden. Maar hoe kijken andere onderzoekers daartegen aan?

Auteur: Guy Oldenkotte

Nadat verschillende generaties zich jarenlang hebben geschikt naar de wensen, eisen en grillen van de traditionele werkgever, voorzien onderzoekers dat de zogenaamde Generatie Y radicaal zal breken met deze traditie. De werknemer van de toekomst zal, zo stellen zij, mondiger zijn, hogere eisen aan de werkomstandigheden stellen en het werk ondergeschikt maken aan het eigen privé- en sociaal leven. "De Generatie Y hecht meer waarde aan flexibel werken en het gebruik van technologie. Maar deze groep werknemers hecht ook belang aan de natuur en het milieu en verwacht daardoor dat werkgevers nadrukkelijker aan de slag gaan met het creëren van 'groene' en milieuvriendelijke werkomgevingen. Generatie Y heeft weinig geduld; ze verwachten dat verwachtingen zo spoedig mogelijk, of anders binnen afzienbare tijd worden gerealiseerd," zegt onderzoekster Marie Puybaraud van Johnson Controls, een van 's werelds grootste leveranciers van facilitaire ondersteuning en diensten. Puybaraud doet

al enkele jaren baanbrekend onderzoek naar de inrichting van de kantooromgeving van de toekomst. Een steeds terugkerende eis is de groene werkplek. "Via een interactieve website kunnen mensen aangeven wat voor soort inrichting en materialen ze wensen, waar hun voorkeur naar uitgaat en wat werkgevers vooral niet moeten doen. Uit het onderzoek komt duidelijk naar voren dat men graag werkt in een groene omgeving. Kantoor- of daktuinen, zowel inpandig als daarbuiten, kunnen daar een invulling aan geven." Daktuinen lijken daarbij de voor de hand liggende oplossing, omdat deze weinig tot geen invloed hebben op de vierkante meters die een organisatie nodig heeft voor haar productiviteit. Daktuinen zijn daarom de meest efficiënte en goedkope oplossingen. Volgens Puybaraud zou het toepassen van daktuinen vooral op daken van kantoren in een stedelijke omgeving een vlucht kunnen nemen, omdat daar het grondoppervlak steeds schaarser begint te worden. Het voldoen aan de wensen en eisen van deze groep werknemers is bijna een

noodzaak, claimt Puybaraud. "De werkgever van nu kan daar haast niet meer onder uit. De Generatie Y kenmerkt zich door snel te wisselen van baan of functie, wanneer men van mening is dat de huidige baan niet langer voldoet. Andere generaties kozen liever voor zekerheid en vastigheid; ze accepteerden dat ze ondergeschikt waren aan de organisatie en schikten zich in hun rol. Generatie Y-werknemers doen dat niet. Werkgevers verliezen daardoor kostbare investeringen in kennis en ervaring, als een werknemer ervoor kiest om elders aan de slag te gaan. Een werkgever die in de toekomst niet bereid is te luisteren naar zijn werknemer in plaats van andersom, verliest de slag om goed en gekwalificeerd personeel en zet zichzelf buitenspel in de (internationale) concurrentiestrijd."

Niet zo hard van stapel

Maar onderzoekster Anet Weterings van het Planbureau voor de Leefomgeving is nog niet overtuigd van de eventuele consequenties voor

Groene daken zijn vooral in de VS populair op daken van kantoren.

Groen bij kantoren speelt een rol, maar wordt vaak overschat.

'groen' in de werkomgeving. Het Planbureau voor de Leefomgeving is het nationale instituut voor strategische beleidsanalyses op het gebied van milieu, natuur en ruimte. "In een van onze onderzoeken hebben we onderzocht wat nu de waarde is van 'groen' rond een kantoor, en of de werkgever bereid is daar een hogere huurprijs voor te betalen," zegt Weterings. Uit dat onderzoek bleek, niet geheel onverwacht, dat groen in de omgeving een rol speelt. "Werkgevers lijken groen rondom het kantoor

als een meerwaarde te zien voor de werknemers, de reputatie van de organisatie en het imago op de markt." Maar de stelling dat groene locaties, en dus ook kantoortuinen of daktuinen op kantoor, een belangrijke rol spelen bij het binden van werknemers aan een organisatie, is volgens Weterings te vergezocht. "Je hoort er veel over, maar ik beschouw het meer als een anekdotisch bewijs. Het heeft wel degelijk effect, maar afgezet tegen andere factoren die belangrijk zijn wanneer het aankomt op de locatiekeuze, zoals

Generatie-Y

Volgens onderzoekers behoort iedereen die geboren is tussen midden jaren '70 en 2000 bij de Generatie Y. Deze generatie staat ook bekend als 'de Millenniumgeneratie'. Hoewel de karakteristieken internationaal en per regio verschillen, kan gesteld worden dat deze generatie zich kenmerkt door de drang naar zelfontplooiing, zowel op zakelijk als op sociaal gebied. De Generatie Y is zich erg bewust van het milieu en de noodzaak om dit te behouden voor toekomstige generaties. Daarnaast hecht de Generatie Y meer belang aan de directe nabijheid van natuur en de gelegenheid om 'een te zijn met de natuur'. Men begeeft zich vaker in de natuur of wil de woon- en werkomgeving zodanig ingericht hebben dat de scheidslijn met de natuur vervaagt. Dit probeert men door gebruik te maken van natuurlijke producten, materialen en kleuren, en ook de locatie van het kantoor speelt een rol.

bereikbaarheid en voorzieningen, is dat niet zo heel groot."

Ook de gedachte dat wonen en werken steeds meer plaatsvinden in dezelfde omgeving is overtrokken, stelt Weterings. "We nemen nog altijd een sterke stroming waar van kantoren die vanuit een woonwijk naar een kantorenpark verhuizen. Er zijn steeds meer mensen werkzaam in de dienstensector en steeds minder in de industrie, waardoor het logisch lijkt dat de scheidslijn tussen werk en wonen vervaagt. Starters die werkzaam zijn in de dienstensector, beginnen veelal vanuit huis. Maar wanneer er meer ruimte nodig is omdat er personeel in dienst wordt genomen, of wanneer er klanten moeten worden ontvangen, dan besluit men om elders een kantoor te openen of kantoorroimte te huren. Dan gaan ook zaken als bereikbaarheid en representativiteit een rol spelen. Ook in dat geval neemt de noodzaak voor 'groen in de omgeving' af; het raakt ondergeschikt aan andere eisen." Hogere productiviteit en sterke cohesie Ook Wendel Post van Arbo Unie merkt op dat ze weinig kantoortuinen of functionele groene daken tegenkomt in haar dagelijks werk als adviseur voor betere werkomstandigheden. "Er zijn verschillende rapporten bekend, waaronder een van TNO, waarin de conclusie wordt getrokken dat vier op de tien medewerkers baat hebben bij een 'groene' werkomgeving, omdat

Op veel kantoren vindt men een bloemetje of plant in de receptie voldoende.

Een tuin op het dak is een goed alternatief voor een kantine.

dat bijdraagt aan de ontstressing. Dit wordt het herstellend vermogen van planten genoemd. Daarnaast hebben de planten een gunstig effect op het binnenklimaat. Maar ik zie dat niet doorvertaald in oplossingen als kantoor- of daktuinen in de werkomgeving. Meestal lost men dit op door het plaatsen van wat planten in het kantoor of in de receptieruimte, vaak echter minder dan de 'richtlijn' van 1 plant per 2 medewerkers of per 12 m². Volgens eerder genoemd onderzoek van TNO kan een 'groene' werkomgeving bijdragen tot een reductie van 15 tot zelfs 50% van de klachten. "Het valt me echter op dat het aantal planten op de werkplek, en het aantal plekken waar men planten plaatst, terugloopt. Het lijkt erop dat men er alleen aandacht voor heeft wanneer er een nieuwe inrichting komt. Daarna zakt het snel weg. Ik heb het idee dat planten de eerste zaken zijn die bij bezuinigingen worden weggesaneerd, omdat ze toch aandacht vragen en aanvullende kosten met zich meebrengen." Dit risico zou echter aanzienlijk minder zijn wanneer werkgevers investeren in een dak- of kantoortuin. "Dergelijke oplossingen kunnen zeker welkom zijn op plaatsen waar in de omgeving weinig groen is. Ze kunnen dan een alternatief bieden voor een kantine of voor pauzeren op de werkplek. De arbeidstijdenwet schrijft voor dat werknemers na elke vijf en een half uur werk verplicht een half uur pauze moeten nemen. Dat gaat eenvoudig in productieomgevingen waarbij de

gehele productielijn tijdelijk wordt stilgelegd en werknemers gezamenlijk de pauze doorbrengen. Maar in een kantooromgeving doet men dat wat minder snel. Daar nuttigen werknemers vaak hun boterham achter de pc, iets wat niet bevorderlijk is voor de gezondheid. Werknemers grijpen de pauze ook vaak aan om even een blokje om te lopen, of in een park elders te gaan zitten." Dat laatste draagt ook niet bij tot het proces van groepsvorming dat belangrijk kan zijn op kantoor. "Er zijn onderzoeken bekend over de bijdrage die het kijken naar natuurfilms kan leveren om mensen te laten ontstressen en de hartslag en bloeddruk te verlagen. Maar ik zie niet snel gebeuren dat werkgevers een natuurfilm op kantoor gaan vertonen. Dan is een (dak)tuin toch een natuurlijker alternatief." Post meent daarom dat een gemeenschappelijke, natuurlijke omgeving binnen het kantoor zou kunnen bijdragen aan de vorming van het groepsproces. Hoewel ze de toegevoegde waarde van een dak- of kantoortuin erkent, twijfelt ook Post of de Generatie Y-werknemer daar werkelijk zoveel behoefte aan heeft als wordt geclaimd. "Ik denk niet dat er veel verschil is tussen de wensen van medewerkers in de verschillende generatiegroepen. Van Generatie Y-medewerkers wordt vaak gezegd dat ze een voorkeur hebben voor technologie. Maar uiteindelijk wil iedereen een snelle internetverbinding of een goed mobiel bereik. Dat zal niet veel anders zijn wanneer het aankomt op 'groen' op de werkplek."

Marie Puybaraud.

Guy Oldenkotte.